

MAGYARORSÁG

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: Egy óra kor. 1.-	Vidékre: Egy óra kor. 1.20
Negyedévre: " " 3.-	Negyedévre: " " 3.60
Félévre: " " 6.-	Félévre: " " 7.-
Egész évre: " " 12.-	Egész évre: " " 14.-

Egyes szám 4 fillér, vidéken 6 fillér.

A lap megjelenik hétfő kivételével mindennap.
Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.
Telefon száma 54-67.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28
Hirdetések petit számítással, díjazás szerint.
Apró hirdetések ára: egy sor 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.

Port-Arthur előtt.

Budapest, augusztus 10.

Port-Arthur előtt patakokban folyik az embervér. A humanisták és az álmodozók azt remélhették, hogy a löfegyverek technikájának szörnyű tökéletesítése nagyon meg fogja kurtítani a modern háborút. Dőre álmom. Az emberek fanatizmusa évezredek óta nem változott. Karthago falairól katapultok, óriás köveket szórtak az ostromló római seregre. Eger hős asszonyai szurokkal és forró vízzel ölték a feltörő pogányhadat, az oroszok pedig aknákat raknak a hegyoldalba, az aknát a modern technika szerint szerkesztett óramű robbantja fel abban a pillanatban, amikor az ostromló japánok tömegei ellenállhatatlan iramban felrohannak. Sebaj, ha az első sor áldozatul is esik; a mikádónak negyvenmillió alattvalója van. A sárga faj állománya nem érzi meg azokat az ezreket, amelyek az oroszok ellentámaszán elvérzenek. A világ pedig bámulattal áll meg a japán nemzet előtt, amelynek fiai katonai vitészségükkel és halálmegegyezésükkel epopeát varázsolnak a mai korszakba, melyről pedig írók és poéták régen megírták, hogy a régi istenek elköltözének a körülől, a mai józan felfogás pedig alkalmatlan talaj arra, hogy legendák fakadjanak meg benne.

Az oroszok taktikája, amelyet a japánokkal szemben jól-rosszul alkalmaznak, a kifárasztás. Kuropatkin haditerve, mint most utólagosan hitesztelik, az volt, hogy hátrálni kell a Jalu folyótól egészen Mukdenig s ha kell, Kharbinig. A Jalu mentén *Sassulits* tábornok elvettette a taktikát s nagyon kikapott a japánoktól. A Jalu menti vereség nagy depressziót okozott Pétervárotnak; a kedélyek elkedvetlenedtek, a cár boszus és komor lett s Kuropatkinnak szüksége lett volna valamelyes kicsiny győzelemre. Azért azokat a pozíciókat, amelyeknek feladása eleve szándékában volt, elég keményen védelmezte, de ez az oroszoknak temérdek vérvesztést okozott. Nem is hitték az oroszok, hogy a japán offenzíva így gyorsan visszazorithassa őket egészen föl Liaojangig; ez a város igen fontos hadi csomópont, az orosz hadsereg élemezésének központja. Ennek az elvesztése már olyan óriás áldozat lenne, amely semmiképp sem lehetett benne Kuropatkin hátráló, *cunctatori* haditerveiben.

Ellenben Port-Arthur előtt, úgy látszik, sikert vallanak az oroszok és sikerül nekik az, hogy a japánoknak jelentékeny veszteségeket okozzanak. Port-Arthur, úgy látszik, messze van még attól, hogy a japánok előtt meghódoljon, viszont a japán nemzeti büszség és becsület szempontjából nagyon is érthető, hogy a mikádó hadereje a legnagyobb áldozatok árán is a Sárga-tenger Szebasztopoljának birtokára akar jutni.

A mérleg az, hogy Japán az eddig szenvedett

veszteségeket sokkal érzékenyebben sanyli, mint Oroszország. A fehér cár tartaléka emberekben, lőszerben és a háboru éltető szervében, pénzben szinte kifogyhatatlan, míg Japánnak mégis mértéket szab erejének gyengesége, hacsak fél-százados haladásának összes eredményét nem akarja e háboru kockájára vetni.

Impozáns Japánország erőfeszítése, melylyel most az orosz imperialisztikus törekvéseknek szembeállott. Szakértők több mint háromszáz-ezer főre becsülik azokat a japán haderőket, amelyek részben Port-Arthurt ostromolják, részben pedig Kuropatkit szorongatják.

Nemzetközi érdekből kívánatos lenne, ha a japán haderő mihamar, egy-két hét alatt valamely döntést provokálna. Port-Arthur ostroma másodlagos fontosságú, jóllehet e vár elestének erkölcsi hatása kiszámíthatatlan. Jelentősebbek ezeknél azok a hadi események, amelyek északon, Liaojang előtt, fejlődnek. Ha a japán seregek elhatározott csapást mérnének Kuropatkin központositott haderejére, akkor az eicsüggedt, elkedvetlenedett orosz cár s az ő belső bajokkal küzködő miniszterei kétségtelenül a *békére* hajlanának. A közvetítő idegen hatalmak föllépése azután olyan egyezséget teremtene, mely az oroszok elsőbbségével, nemkülönben az orosz kapzsisággal szemben az ugynevezett „nyitott ajtó” politikáját biztosítaná a Sárga-tengeren. Vagyis, hogy a Sárga-tenger szabad kaput tárna China felé az összes nemzetek kereskedelme számára. Főlöszleges hozzátennünk, hogy magyar szempontból is a mostani háborus konfliktus ügyetén megoldását a legkedvezőbbnek kellene tartanunk.

Budapest, augusztus 10.

A képviselőház legközelebb holnap délelőtt 10 órakor tart ülést, melynek napirendjére van tűzve a ma elfogadott javaslatok harmadszori olvasása, Györfly Gyula mentelmi ügye és a földmivvelésügyi és a belügyminiszter válaszlai több interpellációra.

A takarmányhiány. A földmivvelésügyi kormány, mint értesülünk, felszólítást küldött az összes gazdasági egyesületekhez, jelölnek meg azokat a gazdákat, akik állatokat teletetésre átvállalnak. Viszont a főispánokat jelentéstételre utasították abban az irányban, hogy közöljék vármegyénként azoknak a földbirtokosoknak jegyzékét, akik legelő és takarmány hiányában állataik téli élelmét más uton biztosítani akarnak. A kormány így a helyzetről tiszta képet szerezvén, az *állat-állomány teletetése* körül akar hathatós segítséget nyújtani a gazdáknak.

Bécsből táviratozzák nekünk, hogy a két kormány a takarmány-problémáról folytatott tanácskozásai véget értek és teljes megállapodásra vezettek. A megegyezés, amelyet néhány

nap mulva közzé is tesznek, hirszerint *nagyon kedvező Magyarországra.*

A főrendiház bizottságaiból. A főrendiház közjogi és pénzügyi bizottsága augusztus hó tizenegyedikén csütörtökön délután öt órakor ülést tart. Napirendje: 1. Ó császári és apostoli királyi felsége legmagasabb udvartartása költségeiről; 2. az állami anyakönyvek-ről szóló 1894. évi XXXIII. törvény cikk módosításáról; 3. a szabadalmazott osztrák-niagyar államvasutársaságtól felvett 10.000.000 korona előleg törlesztetlen részének visszalizetéséről; 4. a Györsziget és Révfalupataház községek közigazgatási és országgyűlési képviselőválasztó kerületi átkebelezéséről s a györszigeti választókerület székhelyének és nevének megváltoztatásáról; 5. a császári és királyi hadsereg katonai nevelő- és képzőintézeténél magyar honos ifjak részére létesített kétszázötven állami alapítványi helyekről szóló 1896. évi XIX. t. cikk módosításáról. 6. a mérsékelt áru marhasórol szóló 1897. évi I. t. cikk módosításáról és 7. a mezőgazdasági hasznos madarak védelme végett Párisban 1902. évi március hó 19-én kötött nemzetközi egyezmény, valamint az ennek függelékét képező két jegyzék becikkelyezéséről; az 1904. évi állami költségvetésről szóló törvényjavaslat: függő államadósság kezelési költségeinek 1904. évi előirányzatáról, valamint még több képviselőházi jelentés és határozat. A főrendiház közgazdasági és közlekedési bizottsága pedig augusztus hó tizenkettedikén, pénteken délelőtti tizenegy órakor tart ülést, amelynek napirendjére a képviselőházban letárgyalt vicinális javaslatok vannak kitézve.

Március tizenötödike nemzeti ünnep. Zilah város képviselőtestülete legutóbb tartott ülésén nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy március 15-nek hivatalos ünnepé váló emelése érdekében feliratot intéz a képviselőházhoz. A felirat már elkészült és a város megbízásából Halmágyi Albert polgármesterhelyettes megkérte dr. Lengyel Zoltánt, a város országgyűlési képviselőjét, hogy a kérvényt a képviselőház elnökéhez juttassa.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, augusztus 10.

A képviselőház ma megszavazta a kormány részére a felhatalmazási törvényt az 1904-ik évre. Eppen két esztendeje annak, hogy Magyarországot újra rendes költségvetéssel kormányozták. A mai appropriációs vita alatt is az összes pártok felvonultak, hogy egyenkint kifejtsek amaz aggodalmaikat, amelyek bizalmatlanságot keltenek a jelen kormányval szemben.

A vitát *Barabás* Béla vezette be, aki a függetlenségi párt, majd *Gulner* Gyula a nemzeti párt, *Molnár* János apát a néppárt, *Ugron* Gábor a Szederkényi párt és báró *Bánffy* Dezső az újpárt nevében okolják meg a kormány iránti bizalmatlanságaikat.

Tisza István gróf miniszterelnök minden szónok beszédére reflektált s különösen báró *Bánffy* Dezsővel szemben volt kiméletlen. A miniszterelnök *Bánffy* környezetét oly veszedelmesnek deklarálta, hogy az *Bánffy* oly lejtőre viszi, amelyről *Bánffy* oly mélységbe zuhan, hogy magára sem fog találni. *Bánffy* D'Israeli volt angol államférfihez hasonlította, aki mint kalandor kezdte politikai pályáját s a legmagasabb polcot érte el. *Bánffy* elérte a legmagasabb polcot, de őt végzi, ahol D'Israeli kezdte.

A miniszterelnök erős jellemzése úgy Bánffy, mint az ellenzéket kinosan érintette.

Tisza István beszéde után a szabadelvűpárt lelkesen éljenzt, ami által kifejezést akart adni a jelen javaslat során arról a határozott bizalomról, amelylyel a miniszterelnök iránt viselkedik.

Még Bánffy és Gullner Gyula szólaltak fel személyes kérdésben s a Ház többsége úgy általában, mint részleteiben elfogadta a javaslatot.

A mai ülésről szóló tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése.

Elnök: Perczel Dezső.

Jegyzők: Hertelendy László, Dedovics György és Rákosi Viktor.

Elnök megnyitja az ülést, a mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után előterjeszti az irományokat. Elnök bejelenti, hogy Pap Zoltán 10.000 koronájáról, melyet tavaly letett a Ház asztalára s azóta gazdálanná vált, a királyi kincstár jogügyek igazgatósága most úgy intézkedett, hogy az mint «számlomány» a királyi kincstár tulajdonába megy át. (Derűtség.) Ezután napirend szerint következett

az appropriáció.

Hegedűs Béla előadó ismertette a javaslatot s azt elfogadásra ajánlotta.

Barabás Béla: Csak azért szólal fel, hogy a jelen kormány ellen nyílt bizalmatlanságnak adjon kifejezést. Nem ad már felhatalmazást a kormánynak azért sem, mert a 67-es alapon áll. Azért sem ad felhatalmazást, mert ezt a kormányt Bécs dirigálja s Bécsnek szolgálja. A jelen kormány elherdálta Deák Ferenc nagy alkotásait és hagyományait. Megemlékezik a nemzeti küzdelemről, amely alatt egész közel voltak már az eredményekhez, de a miniszterelnök ajánlkozása halomba döntött minden reményt. S amiket ígért, azokat sem hozta mind magával, amit kaptunk, alig ér valamit.

Ha már nem tudjuk a 67-es alapon ezt az országot kiépíteni, lépünk arra az erkölcsi alapra, amelyen ezt az országot minden ízében magyarrá tudjuk kiépíteni, többek között a népnevelési reformmal, amelyet úgy old meg az ő elvi felfogása, hogy minden nemzetiség művelhesse nyelvét, de tudjon is mindegyik magyarul. Mindezt nem erőszakkal, hanem szeretettel kell keresztülvinni, hogy megtudják mindenek itt, hogy egyformán szeretett gyermekei vagyunk e hazának. Miután a magyar intelligenciának oly nagyszámú tagja van, amely tétlenül nézi a napot, ezeket kitenné a nemzetiségi helyekre, hol aztán szeretetteljes vezetői, tanácsadói lennének az embereknek. Ezekkel akarja

részben a magyarosodást terjeszteni. A cégfelirásokon követeli, hogy a nevek magyarul legyenek felírva. Aggodalom fogja el a közel jövőre nézve s figyelmezteti a kormányt, hogy a gondoskodást el ne mulasztja. Mikor a szünetbe mennek, nem mulasztja el megemlíteni, hogy ősszel a legnagyobb erővel indítanak harcot az önálló vámterületért. Miután a kormány iránt bizalmatlanul viseltetnek, a javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Gullner Gyula: A jelen javaslat politikai bizalom kérdése. Szóló nem viseltetik bizalommal a kormány iránt. Ezt röviden megindokolja. A mindenkori kormány típusa a kormányelnök. Tisza már régi tagja a Háznak, de szóló még régiebb. Gyakran hallotta a miniszterelnököt beszélni. Mindig nagy érdeklődéssel kísérte politikai szereplését. S meg kell vallania, a miniszterelnök mindig őszinte volt, sohasem titkolta politikai meggyőződését. De a miniszterelnököt soha nem találta ott, ahol a nemzeti vágyak teljesüléséről volt szó, hanem mindig ott, hol a kishitőség játsza a főszerepet s ahol fölfelé licitálnak. A miniszterelnök közjogi terén a legszélsőbb orthodoxiának a képviselője. A nemzeti aspirációkat a miniszterelnök leszólja, kigunyolja s lekicsinyelte s azt mondta azokra, hogy lehetetlenek. A kuriai bíróságot és az összeférhetlenségi törvényeket teljes erejével megakarta akadályozni. S az az érdekes, hogy Tisza mindenben Szélllel nem értett egyet s mégis benn maradt Széll pártjában, nemhogy kilépett volna. Tisza István aztán jött mint designált miniszterelnök, aki fenyegetésnél egyebet nem hozott s akkor sem pártot, sem kormányt nem kapott. A kilencvenes-biztonság követelményeit lelicitálta, ami által abból lett egy vakul magyar program. Itt nem lehet kormányra jutni a politikai etika útján, hanem azon az úton, melyen a miniszterelnök jutott oda. Nézi Tisza tíz hónapos kormányzását. Ezalatt óriási költségekkel terhelte meg az országot. Félrelőkte az 1899: XXX. t.-cikket s a kiegyezés megkötését a 14. szakasszal akarja megcsinálni. A tíz hónapos kormányzás alatt megnyirbálta a magyar nyelv jogát. Ez elég már a jövő konzekvenciájának levonására. Hogy Tisza kiépíti a magyar nemzeti államot, azt nem tudja elhinni a lélektan törvénye alapján. Mert az, aki mindig ellene volt a nemzeti irányoknak, az lehetetlen ily programra, annak sem hite, sem lelke nem lehet tele ily vágyakkal. Ez a nemzet élni akar és érvényesíteni akarja összes jogait, de mindezt nem a mostani kormánnyal érheti el, azért nem viseltetik bizalommal a kormány iránt és sem ő, sem pártja a javaslatot nem szavazza meg. (Zajos helyeslés az ellenzéken.)

Molnár János: Tisza tegnapelőtt azt mondta, hogy a néppárt titkolja, mi az a revízió. (Derűtség.) Ha udvariatlan akarja lenni, azt mondaná, hogy a miniszterelnököt cserben hagyta az emlékező tehet-

sége. Két héttel ezelőtt kilenc negyedórán át beszélt erről a kérdéstről. (Derűtség.) A néppárt által követelt revízió a polgári házasságnál: az állami anyakönyvvezetés, a zsidó vallás recepciója, a felekezetenküliség komplexumára vonatkoznak s az a törekvés, hogy ami azokban a törvényekben a katolikus hitelvek ellen irányult, törvényhatóságilag megsemmisíttessék. Hogy pedig mi sérti azokban a katolikus hitelveket, annak megítélésére sem a kormány, sem a többség nem jogosult, mert a pápa a szabadelvűpárttal szemben egészen ellentétes diszertációt hozott. Sőt a hercegprimás, a magyarországi katolikusok feje...

Zmeskál Zoltán: En nem fogadom el a hercegprimást a katolikusok fejének.

Trubinyi János: Micsoda bolond beszéd ez? (Zaj.)

Zmeskál Zoltán: Hát azért sem fogadom el.

Molnár János: Mindig követelni fogja a revíziót s hiszi, hogy azt egyszer elfogják érni, mert reméli, hogy Tisza nem lesz örökké miniszterelnök. Miután a kormány iránt nem viseltetik bizalommal, a javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés a néppárton.)

Ugron Gábor: A kormány teljesen nélkülözi a nemzeti irányt. Tisza nem akarja megérteni, hogy egy kis nemzet csak akkor állhat fenn, ha kész mindent áldozni önállóságáért és a cél és az öntudatos kormányzás kizárólag a nemzeti érdekek szolgálataiban áll. Nemzeti politikát kell csinálni, különben elveszünk.

Nálunk nincs nemzeti gondolat, nemzeti akarat és Tisza kormánya egy már feltolt hatalom exoziturája csupán és így természetes, hogy homlok-egyenest ellenkezik politikája a nemzeti törekvésekkel és céljaival. A kormány tevékenységének idejéből egy perc sem esik arra, hogy a nemzet nagy feladatairól gondoskodjon. Ha kortespolitikai érdekek vagy a bécsi óhajts így kívánják, mindig a nemzet jogai szenvednek csorbát. Teljesen érthetetlen dolog, hogy nem akad kormány, amely nemcsak taktikából, pártcélokból intézné az ország sorsát. Például hivatkozik a földművelésügyi miniszteriumra, amelynek nem politizálás a főcélja, mégis csak tengeti magát évről-évre anélkül, hogy okos előrelátó politikával arra gondolna, hogy évtizedekre biztosítaná a termelőképeséget, a későbbi generációnk ellátását. Tisza változtasson hetvenkedő, személtveskedő politikáján és méltóságteljesen kezelje az állásával járó teendőket s teljesítse a kötelességét. Bizalmatlansággal viseltetik a kormány iránt és a törvényjavaslatot nem fogadja el. (Nagy tetszés és helyeslés a baloldalon.)

Udvarny Ferenc nem szavazza meg a javaslatot, a kormány iránt bizalommal nem viseltetik.

Báró Bánffy Dezső: A kormány iránt bizalommal nem viseltetik s a törvényjavaslatot nem fogadja el. Bizalmatlanságát a kormány nemzetietlen politikájával okolja meg. Az állam kiépítésének alapelveit 67-ben lerakták s azóta az mindig visszafelődik.

Szomorú évforduló.

Temesvár—Világos.

Írta: Kovács János.

Augusztus 10-én, a késő esti órákban vette Görgei Kossuth értesítését, mely szerint a temesvári csata elveszett. Még alig egy órával e szomorú hír vétele előtt, az aradi vár egy kis fülkéjében heves jelenet játszódott le a kormányzó és tábornoka közt.

Kossuth, akit tagadhatatlanul balsejtelmek gyötörték a temesvári csatát illetőleg, de meg más okai is voltak Görgeit színvallásra bírni, egyszerűen föltek a kérdést, hogy mit tenne Görgei, ha a magyar sereg Temesvárnál győzelmet aratott volna?

— Egész erővel rávetném magam az osztrákra — felelt a tábornok.

— És ha csatát veszítettünk volna?

— Kapitulálók az oroszoknak.

Kossuth komoran csüggesztette le a fejét s egyetlen szó nélkül távozott.

Nem is találkozott többé Görgeivel soha.

Oththon már várta egy porral ellepett huszárhadnagy. Guyon nyargonca volt, aki azt az üzenetet hozta a kormányzónak, hogy a temesvári csata elveszett. A magyar sereg megsemmisült...

Kossuth halálra sápadt, de egyetlen arcizma sem rándult meg, csak akkor rogyott le egy karosszékre, mikor rendeletére a nyargonctiszt Guyon üzenetét átvitte Görgeihez.

— Szegény hazám — sóhajtott Kossuth, gonderhes fejét két kezére támasztva...

A nemzeti katasztrófa híre az első pillanatban mintha Görgeit is megrendítette volna. De aztán csakhamar túltette magát az érzélgéssé s az ő hivoival amolyan haditanács-félét tartott, amelyen

elhatározták a — *jegyverletételt*. Előbb azonban Görgei felszólította a kormányt s egyben Kossuthot is, hogy haladéktalanul mondjanak le.

«... A közös haza jövőjét biztosító cél érdekében — írta Kossuthnak — önöknek most nem lehet más választásuk, minthogy félreállnak s a legfőbb polgári hatalmat reám ruhazzák»

Kossuth Görgei üzenete nyomán még azon melegében *kormánytanácskozást* tartott, ahol előadta, hogy a temesvári esata elvesztése után döntő akcióra kevés kilátás lévén, nehogy Görgeit az oroszokkal megkezdett alkudozásában gátolják — *álljanak félre az utból*.

— Miután — így fejezte be szavait — Görgei azt hiszi, hogy feladatát csakis az esetben oldhatja meg sikeresen, ha e felszólítást figyelmen kívül hagyom s a haza ügye megbukik, akkor nevére a történelemben, lelkemre egész életemen át az a szomorú gondolat sulya fog nehezedni, hogy Görgei talán megmenthette volna a hazát, de én utját álltam. Legyen az ő kívánsága szerint. Görgei tehát diktátorrá lett.

Kossuth azonban még sem adott fel minden reményt s titokban még azon éjszaka Lugosra sietett. Meg akart róla győződni, hogy az esetben, ha Görgei árulóvá lenne, vajjon minő erőre támaszkodhatna még?

Tapasztalata igen szomorú volt. Úton-útfélen szökevénycsapatokkal találkozott, melyek az ő lelkesítő szavaira sem voltak hajlandók zászlójukhoz visszatérni.

Am azért Lugoson még mindig összpontosult mintegy 17—18 ezer főre menő sereg Kmetty és Dessewffy parancsnoksága alatt, de e seregről maguk a parancsnokok is úgy nyilatkoztak, hogy annyira terrorizálva van, hogy talán az első ágyúszóra szétszalad...

Bem apó, aki tudvalevőleg a temesvári csatában lebukott a lováról s nagy részben ennek volt következménye a harc gyászos kimenetele, azt hitték ugyanis, hogy a hős lengyel elesett, holott csak a karját ficamította ki, amint fájdalomait némileg kiheverte, szintén Lugosra sietett. Előbb azonban már értesült róla, hogy Kossuth minden hatalmat átruházott Görgeire.

— Mit tett ön, kormányzó ur? — kiáltott fel keserű hangon Bem.

— Mit tehettem volna egyebet? — felelt Kossuth szomoruhangon. — Cselekedetemben hazám sorsa irányított.

— És ha Görgei áruló lesz?

— Ugy még életemmel se használhatok hazámnak — felelt Kossuth lemondóan. — Vándorbotot fogok a kezembe és...

Bem apó a szavába vágott:

— Én meg ismét kardot húzok és megyek Erdélybe...

Augusztus 14-én már Lugosra is érkezett a világi fegyverletétel szomorú híre. Egészen váratlanul nem jött, de azért mégis megsemmisítően sújtott le azokra, akik életüket, vagyonukat tettek kockára a haza szent ügyéért.

Reményvesztetten menekült ki-ki, ahová jónak látta. Kossuth már előző nap elhagyta Lugost. Tehát csakugyan vándorbotot vett kezébe, előbb azonban a hadi kincstárral rendelkezett.

Lónyay Menyhért pénzügyi államtitkár ugyanis Lugosra sietett Kossuthhoz és kérte őt, hogy az államkincstár felett rendelkezzen.

— A hatalom már nem az én kezemben van s így az anyagiak felett sincs jogom rendelkezni...

Igy szólott Kossuth s így vált kezében a vándorbot koldusbottá...

(Folyt. köv.)

Ez a visszafejlődés különösen Tisza István alatt áll be. Tiszának a nemzeti törekvések teljes visszazsírásával sikerült kormányt alakítania s arra vállalkozott, hogy lehetetlenné tegye gazdaságilag önállóan való berendezkedésünket. Tisza arra vállalkozott, hogy a katonai létszámemelést engedmények nélkül keresztül viszi.

Ezek is elég okok arra, hogy a kormány iránt bizalmatlanul viselkedjék. Tisza kormányzásából felemlíti a fumei kormányzó eljárását, aki a horvát zászlót kitzítte nemzetközi vonatkozásban az amerikai hajóraj látogatása alatt. S ennek megtorlására semmi sem történt. Bizalmatlan a kormány iránt azért is, mert általa nem látja a magyar szuverén állam jogainak a védelmét. Visszautasítja azt a hazug vádat, hogy az 1848: XX. t. cikket s azzal kapcsolatosan a protestáns lelkészeket elárulta. Ez a ráfogás nevetséges is, mert ennek a mozgalomnak ő volt a kezdeményezője s a protestánsok memorandumát ő készítette s ő adta át a kormánynak. A jövő programja harc a gazdasági önállóságért. Erre az összes ellenzéknek törekedni kell. A gazdasági önállóságért való küzdelemben kell az erőnek legteljesebb mértékben kidomborodni. Ne beszéljenek itt nagyhatalmi állásról addig, míg a nemzet gyöngye. Először anyagilag kell a nemzetnek megerősödni s akkor beszélhetünk nagyhatalmi állásról. De ezt csak az önálló vámterülettel lehet elérni. A kormány meg akarja kerülni az 1849. évi XXX. garanciális kiegyezési törvényt s önálló vámterület nélkül tárgyal Németországgal és Olaszországgal, amiből oly tehetetlen helyzet keletkezik, hogy Ausztriával minden körülmények között is meg kell kötnünk a gazdasági kiegyezést. Miután a kormány sem gazdasági, sem nemzeti politikájában nem enged tért az önálló magyar érdekeknek, a javaslatot nem szavazza meg. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök a vilát bezárja.

Tisza István miniszterelnök: Legelőször nyilatkozik a horvát zászló-ügyről. Az amerikai flotta látogatásakor egyedül a magyar zászló képviselte az állami szuverenitást, a többi zászló, így a horvát zászló is, csak dekoratív jellegű volt.

Benedek János: Csak a horvátok is így értsék.

Tisza miniszterelnök: Molnár János mai beszédje után sem érti azt a revízióformát, amit Molnár óhajtott, vagy óhajtott. Mondhatná, hogy talán kevésbé érti most, mint azelőtt. O tudja, mit akart Molnár mondani. Igazolja a polgári házasság intézményét azzal, hogy a külföldi államok is megnyugodtak abban. Kérdi, benne van-e a néppárt programjában a revízió?

Molnár János apát: Igen!

Tisza miniszterelnök: Ez határozott nyílt válasz, miből azt látja, hogy a néppárt tovább akarja folytatni az izgatást a felekezettek között. (Zajos ellenmondás a néppártban.) Sajnálja, hogy a külön vámterület kérdésében politikai szempontot keresnek, pedig az pusztán gazdasági kérdés. Örömmel látja, hogy báró Bánffy Dezső napról-napra több tudást szerez a gazdasági dolgokról s folytonos nagy szeretettel foglalkozik a szakemberek véleményével. Sajnálattal látja, hogy Bánffyt oly környezet veszi körül, amely majd oly lejtőre viszi, amelyen úgy elbukik, hogy önmagát sem fogja többé megtalálni. Bánffy D'Israeli-re hivatkozott. Ez az angol államférfi, mint kalandor kezdte s a legmagasabb fokot érte el. Bánffy rövid idő alatt a legmagasabb polcot érte el, de oda fog jutni, ahol D'Israeli kezdte. (Nagy zaj és mozgás.) Nevetséges csak akkor lenne a többség, ha az most Bánffyt követné. (Helyeslés a jobboldalon.) Az önálló vámterületről szólva, újra azt mondja, hogy az nagy megrázkódattal járna az országra. Egy megfelelő kiegyezés százszorta jobb, mint az önálló vámterület. (Ellenmondás a szélsőbaloldalon.) Gulnernek a beszédjére tetteivel és törekvéseivel védekezik. Gulner téved, mikor azt mondja, hogy ő nem helyeselte a kuriai bíraskodást; különösen az 1896-iki választás után helyeselte azt. (Célzás báró Bánffyra. Derűltség.) Ugyancsak Gulner vádjával szemben kimagyarázza a kilences-bizottság programját az ő módosításával, amely ellen a volt nemzeti pártnak mindaddig nem volt kifogása, míg azt a hazaárulást el nem követte, hogy a délutáni üléseket be akarta hozni. Neki meg van a programja, amelyet őszinte, tiszta meggyőződéssel munkál az ország érdekében s azon nagy gondolat megvalósítására, hogy ez az ország nemzeti vonatkozásaiban teljesen kiépüljön. (Hosszantartó lelkes éljenzés jobbról.)

Bánffy Dezső báró: A miniszterelnök ma is lebecsülné és nevetségessé akarja tenni az embereket. Arra kéri, hogy legyen objektív. Amit tesz, önmaga kezdeményezésére teszi, nem pedig bárminő környezet befolyására.

Gulner Gyula: Személyes kérdésben kijelenti, hogy nem azt mondta, hogy Tisza nyíltan ellenezte a kuriai bíraskodást, hanem igenis passzív. Mihelyt Tisza jött, azonnal lemondott az államtitkárságról. A szabadelvű pártból azért léptek ki, mert Tisza törvénysértéssel kezdte el kormányzását.

Tisza István miniszterelnök fentartja, hogy a volt nemzeti pártiak egy-két pont kivételével elfogadták az ő katonai programját. Ha az vakulj magyar program volt, miért támogatták? Ismétli, hogy a volt nemzeti pártiak csak a délutáni ülések miatt távoztak a szabadelvű pártból.

A Ház ezután a költségvetési javaslatot általánosságban és részleteiben is elfogadta.

Hegedűs Loránt előadása alapján elfogadta a Ház a Nemzeti Színház átalakítási munkálatainak a költségeiről és a tüdőbetegek szanatóriuma által rendezendő nyerevénykölcsön-sorsjátékról szóló javaslatokat.

Ezzel az ülés 2 órakor véget ért.

A japán-orosz háború.

Budapest, augusztus 10.

Pétervárott nagy az aggodalom Kuropatkin kétségbeesett helyzete miatt s a felizgatott orosz fantázia a legképtelenebb híreket is mohón szivja fel. Így kelt szárnyra éppen Szentpétervárról az a hír is, hogy Kuropatkin egész táborkarával együtt elfogták. A hír, legalább ebben a formájában, nem igazolódott be s úgy látszik csak annyi igaz belőle, hogy a japánok bekerítették Kuropatkit, ami előre látható volt már akkor, amikor Kuroki nem törődve az oroszok hadállásaival észak felé vonult s Mukden alá törekedett, hogy Kuropatkin háta mögé kerüljön, akivel szembe Oku és Nodzu vonultak föl seregeikkel. A japánoknak ez a terve úgy látszik sikerült is s ez okozhatta a nagy pánikot Szentpétervárott s idézhette elő azt a vélelmét, hogy Kuropatkit elfogták. Még nem fogták el, de kelepécsébe kerítették, amelyből csak nagy ütközet és veszteség árán fog kiszabadulni.

Már pedig ennek a veszteségnek ki kell tennie magát, mert Szentpétervárról hír szerint már elment a parancs, hogy adja fel Port-Arthurt, Liaojungot, sőt Mukdent is és Karbint tegye főhadiszállássá s az új orosz haditerv bázisává. Kuropatkin ezt meg fogja tenni. Meg fog ütközni Kurokival, mielőtt a japán déli sereg komolyan támadna, keresztülvágja magát Mukden felé s meg sem áll Karbinig, ahova akkorára odaérnek az utban levő további orosz segédszeregek is s Kuropatkin félmilliónál nagyobb hadsereggel kezdheti meg az operálást.

Legszencziósabb azonban az a hír, amely szerint a kelet-tengeri orosz flotta, amely 60 hadihajóból áll, köztük 8 páncélos csatahajóból, 9 páncélos cirkálóból, két hónap alatt rendelkezésre helyén lesz. A Don szállítóhajó, hír szerint, annyi szenet visz a kelet-ázsiai vizekre, amennyi hat hétre elegendő az egész flottának. Van azonkívül a Donon 800 szarvasmarha és tömérdek eleség is. Két más szállítóhajó megakadik s augusztus végével érkezik a harcra. Ha addig Port-Arthur tartja magát, akkor hamarosan fel lehet majd menteni az ostromlott sereget és a várat, ellenkező esetben a vladivosztoki kikötőbe indul a flotta a szállítóhajókkal és akkor helyzetük válságos lesz. Azt mondják, hogy az orosz tengerészeti kormány nagy reményeket fűz a keleti tengeri hajóraj hadműveleteihez.

Ha a háború sorsa még két hónap múlva se volna eldöntve, akkor ennek a hírnök, illetve a benne kifejezett orosz várakozásnak még volna némi alapja. Amde a helyzet már ma is olyan válságos, hogy a döntésnek egy hónap leforgása előtt be kell következnie.

Mai távirataink a következők:

Uj orosz haditerv.

London, augusztus 10.

A *Daily Express* tudósítója táviratozza Pétervárról, hogy ott igen nagy az aggodalom Kuropatkin kétségbeesett helyzete

miatt. Hivatalos körökben a japánok pozícióit bevehetetlennek mondják, amelyek ellen Kuropatkin minden vállalkozásának kudarccal kell végződnie. Pétervárott új haditervet dolgoztak ki, amelyet a napokban táviratilag fog közölni a kormány Kuropatkinnal. Ebben utasítják a fővezért, hogy Port-Arthurt engedje át sorsának és csapatait vonja össze Karbinba téli szállásra. Az új hadműveletek alapja Karbin lesz.

Port-Arthur ostroma.

London, aug. 10.

A *Daily Telegraph*nak jelentik Csifuból tegnapi kelettel, hogy Port-Arthurnál csata volt. Két Port-Arthurból Csifuba érkezett hírnök, kik a várost 5-én este hagyták el, azt jelentik, hogy a japánok 4-én este támadni kezdtek az orosz erősségek fővonalain, melyek az oroszok balszárnyán túl terjednek. Hír szerint mind a két hajóhad is résztvett és a küzdelem reggelig tartott. A japánok különböző támadásokat kíséreltek meg és ismételtelen súlyos veszteségekkel visszaverték őket. Ugy hírlik, hogy az ez alhalommal való veszteség a Farkasdombnál és Zölddombnál szenvedett veszteségeket is felülmulja. Az oroszok részéről hír szerint több mint ezer ember esett el. Ezt a veszteséget mondják az egész háború során a legtulyosabbnak. Hír szerint Port-Arthur polgári lakossága támogatta az orosz csapatokat. A hajóhadat ért károkról eddig mitsem tudni.

Róma, aug. 10.

Tiencsinből táviratozzák, hogy a japán sereg újabb ostromot intézett Port-Arthur ellen és tüzelésével elnémította a parton elhelyezett ütegeket.

A szárazföldi harcokról.

Berlin, augusztus 10.

Mukdenből táviratozzák, hogy miután a japánoknak a Port-Arthur előtt elöretolt pozíciók ellen intézett támadását többször visszaverték az oroszok, a japán túlnyomó erő elől teljes rendben visszavonultak a Farkashegyre. A japánok a két nap óta tartó csatában kimerülve, nem üldözték a visszavonuló orosz csapatokat. A harctéren maradt japán sebesülteket az orosz orvosok kötözték be. Julius 28-án a japánok ismét támadást kezdtek, de az elöretolt orosz csapatok kitértek a harc elől és visszavonultak a várba.

London, augusztus 10.

A *Daily Chronicle* magántáviratot közöl, amely azt jelenti, hogy az oroszok a Liaojangtól 20 mérföldnyire levő hadállásokat ismét megerősítik. Az erődívenyeknél levő orosz csapatokat Liaojangból küldött csapatokkal megkésztetik.

Szentpétervár, augusztus 10.

A birodalmi hivatalos közlöny kiküldött tudósítójának távirata szerint már július 31-én el volt határozva Haicsöng feladása; öt lokomotívval igen sok szállítóvagon állott készen az indulásra az nap. Augusztus elsején megkezdődött a város kiürítése. Betegszállító kocsik azonban nem volt s így Sasulics és Miscsenko tábornokok csapatainak sebesültjeit hordágyakon vitték el.

A csunguzok.

London, aug. 10.

A *Standard*nak jelentik Tiencinből tegnapi: A kínai külügyi hivatal közölte a japáni követtel, hogy egy tatár tábornok azt jelentette, hogy 400 csunguz rabló lépett át a harc színhelyéről kínai területre japán tisztek vezetése alatt. Az oroszok tiltakoztak és azzal vádolják a kínaiakat, hogy a japánoknak kedveznek. A japán követ tagadja, hogy a csunguzok japán vezetés alatt álltak.

Páris, augusztus 10.

Az Echo de Parisnak táviratozzák Liaojangból, hogy a csunguzok garázdálkodása Niucsvangtól északra mind veszedelmesebb kezd lenni. Az oroszok postáját és szállító kocsijait kirabolják s a

benszülöttek a kezükre járnak. A kínai rablók iszonyatos kegyetlenségeket követnek el az oroszokon. Nehány nap előtt elfogtak több kozákokat, akik Niucsvangba igyekeztek. A rablók megkötözték és nagy üstökben elevenen megfőzték a kozákokat. Közülük néhányat petroleummal leöntöttek és elégették. Mindez egy faluban történt, amelynek lakossága báméskodva és gyönyörrel nézte a kínzást. A csunguzok e csapatai rendes sorhadi seregek az alkirály vezérlete alatt s ezredesük Cseng, a kínai hadsereg ezredese, akinek rendelkezése alatt 10.000 főnyi csapat van, legnagyobb részét jól felfegyverzett lovasság. Ezek azt hirdetik, hogy boszút kell állaniuk Oroszországon. Nem tagadják, hogy fegyvereiket béke idején részben kapták, részben rabolták az oroszoktól. A japánok e kínai bandákból könnyű lovasságot toboroztak, amely eltanulta a kozákok hadviselése módját. Ezek az irreguláris lovas csapatok különösen Watanakunál nagy szolgálatakat tettek a japán seregnek s ahol azóta megfordultak, pusztulás, tüzvész, legyilkolt békés nép jelzi nyomaikat.

Uj orosz hajóraj.

Berlin, augusztus 10.

A «Lokalanzeiger» jelenti Szentpétervárról: A keleti tengeri hajóraj valószínűleg 16-án indul el a távol Keletre. Rosdjesztvenszki tengernagy parancsnok zászlóalját a Szuvarov páncélos-hajóra huzta fel. Az egész hajóhad 60 hajóból, ezek között 8 páncélos és kilenc cirkálóhajóból áll. Hír szerint a hajóhad 60 nap múlva éri el rendeltetése helyét.

Megmenekült japán tengerészek.

Berlin, aug. 10.

Tokióból táviratozzák a Berliner Lokalanzeigernek, hogy az elsüllyesztett Tikiumaru kapitánya az egész személyzettel, 14 tiszttel és 42 matrózzal jó állapotban Tomszkba érkezett. A Sadomaru parancsnoka is tudatta, hogy 13 tiszttel, köztük 4 európaival és 56 közlegényvel megérkezett Tomszkba.

Az orosz hadsereg.

Berlin, aug. 10.

Szentpétervárról táviratozzák a «Berliner Lokalanzeiger»-nek: Félhivatalos körökben azt beszéltek, hogy Kuropatkin augusztus végéig hétszáz-ezer főnyi sereg felett fog rendelkezni. Ez az az időpont, amikor Kuropatkin haditerve szerint a tulajdonképeni harc meg fog kezdődni. Körülbelül két héten át Kuropatkin összesen újabb százötvenezer főnyi sereget kaphat.

TÁVIRATOK.

Bányamunkások mozgalma.

Páris, augusztus 10. A nemzetközi bányamunkásgyűlés hosszabb vitaközös után javaslatot fogadott el, melynek értelmében a kongresszuson képviselt államok kiküldöttjei minden lehetőséget megtesznek, hogy a bányamunkásoknak törvényes és egyéb uton munkabérmínimumot eszközöljenek ki, mely biztosítsa a megélhetést.

Építkezések Egyiptomban.

London, augusztus 10. A tegnapi Egyiptomra vonatkozólag közzétett kétkönyv az egyiptomi és szudáni vízművek és vasúti építkezések tevéseit tartalmazza. Az összes költségeket 22 millió fontra irányozzák elő. Lord Schromer nézete szerint először az asszuáni töltés és a suakim-berberi vasúti vonal készítenő el.

NAPIHIREK.

Budapest, augusztus 10.

— (Időjárás.) Nyugatról kelet felé magas nyomású réteg húzódik Európán keresztül, melynek északi részét depresszió borítja. Dél- és Nyugat-Európában az idő száraz. Esők főleg Oroszországban voltak. A hőmérsékleti viszonyok változatlanok.

Hazánkban a dunántúli és drávántúli megyékben tegnap ismét voltak zivataros esők, többnyire 5—10 millimétert meghaladó mennyiségben, melyek részben az Alföldre is kiterjedtek. Egyebütt az idő

száraz maradt. A hőmérséklet alacsonyabb volt az előbbi napinál.

Jóslat:

Meleg idő várható, helyenkint zivatarokkal.

Hőmérséklet: + 27,7 C. fok.

— (X. Pius koronázásának évfordulója.) Tegnap volt egy éve, hogy X. Pius pápává koronázták. Ebből az alkalmából, mint Rómából jelentik, a Szentatya a sedia gestatorián a szent Péter-templomba ment, hol ünnepi díszmise volt. Jelen voltak a biborosok, a nemesség és számos meghívott vendég. 11 óra 35 perckor a pápa visszatért termeibe.

— (József főherceg levele.) Budapesten nemskára együtt lesz a nemzetközi tüzoltó-kongresszus. Ezen ünnepélyes alkalomra a *Tüzrendészeti Közlönybe*, az Országos Tüzoltó Szövetség hivatalos lapjába nem kisebb személyiség, mint *József főherceg*, a hazai tüzoltók fővédnöke írta a vezércikket. A cikket levél kíséretében küldötte be *Markusovszky Béla* szerkesztőnek s abban érdekesen nyilatkozik a fenyegetés ur önmagáról. Ime a levélrészlet:

Alcsuth, 1904. augusztus 7.

«Kedves Markusovszky uram!

... Jelenleg az orvosom zsarnokoskodik rajtam. Mult tél óta egészségem egy kicsit megrendült és ámbár nincsen nagyobb bajom, de érzem, hogy vigyáznom kell magamra és nem szabad legénykednem, mert a hetvenkettedikben vagyok.

Az idén már három nagyobb tüzesetünk volt. Embereim vitézül megállták a sarat, csak én buslakodtam, távolról nézve a füstöt. Amint tudja, mikor hetvenedik életévemet elértem, lemondottam arról, hogy személyesen vonuljak ki a tüzekhez; de azért a szívem bizony csak most is sebesebben dobog, ha kong az alcsuthi torony mélabus harangja. Mint olvasom, a tüzoltók felett is megnehezült az idők járása. Iszonyu a szárazság és a hőség. Nagy a vízhiány is. A kutak nagyrészt üresek, a patakok csak kevés vizet szállítanak; hanem azért a mi viztartónk még elégségesnek mutatkozik.

Magamat kedves emlékébe ajánlva, maradok régi munkatársa és tisztelője

József főherceg.

— (A román királyi pár Bécsben.) Bukarestből jelentik, hogy a román királyi pár vasárnap, a hó 13-án délután érkezik Bécsbe s átutazóban estélig fog az osztrák fővárosban tartózkodni. A királyi pár innen Gasteinba megy.

— (A St.-Louisba utazó magyar társaság.) Fiuméből jelentik, hogy a *Slavonia*, kivándorló hajó, mely tudvalevőleg a st.-louisi kiállításra utazó magyar csoportot is szállítani fogja. 234 utassal odaérkezett. A hajó a magyar társasággal a hó 12-én délelőtt 11 órakor hagyja el Fiumét.

A Fiuméből Amerikába utazó inparlamentáris magyar csoport tagjainak véglegesen megállapított névsora a következő: Barabás Béla, Barabás Béláné, Bethlen István gróf, Bethlen Istvánné grófné, Blaskovics Ferenc, Battka Béla, Csathó Aurél, Cseörghő Gyula, Dessewffy Arisztid, Dessewffy Zsófia, Dobiecki Sándor, György Endre, György Endréné, Hock János, Inkey József báró, Kállay Lipót, Kállay Elemér, Karátsonyi Aladár gróf, Karátsonyi Irma grófné, Karátsonyi Margit grófné, Károlyi György gróf, Komlóssy Ferenc dr., Krasznay Ferenc dr., Kubik Béla, Kubik Gyula, Latinovics Géza, Lukács György főispán, Mamusich Lázár, Maurer Mihály, dr. Mohay Sándor, dr. Mohay Sándorné, dr. Némethy Károly miniszteri tanácsos, Novák József, dr. Pap Géza, Piret-Bihain Lajos dr., Piukovics József, Rajk Aladár, Rudnyánszky Béla dr., Salamon Géza, ifj. Simonyi-Semadam Sándor, Steiner Ferenc, Szájbély Gyula, Szájbély Erzsike, dr. Sulyovszky Dezső, dr. Sulyovszky Dezsőné és Urmánczy Nándor.

Apponyi Albert gróf, mint megbízható forrásból értesülünk nem Fiuméből indul, hanem a hó 22-én Liverpoolból s New-Yorkban csatlakozik a társasághoz.

— (A száz éves osztrák császárság.) Holnap, augusztus 11-én nagy napja van Ausztriának, száz évvel ezelőtt, 1804-ben, ezen a napon proklamálták ugyanis Ausztriát császársággá, jobban mondva az uralkodónak *Ausztria örökös császára* címét. A császárság eszméjével már II. József is sokat foglalkozott, de a terv kivitele I. Ferencnek jutott osztályrészül, neki is csak a külső események nyomasztó hatása alatt. *Napoleon*, ekkor még *Buonaparte konzul* ugyanis a császári címet kivívta magának s el akarta is-

meríteni az összes európai udvarokkal. Az osztrák udvarnál utját állani ennek a tervnek nem merték, de viszont furcsa dolognak találták, hogy a parvenü uralkodónak nagyobb címe legyen, mint Európa legrégebbi uralkodójának, nem volt tehát egyéb hátra, mint ha röviddel is megelőzni a «parvenüt». Augusztus 10-dikén sietve hívták vissza Ferenc császárt *Badenből* s még aznap megszerkesztették a bécsi Burg lovag termében tartott birodalmi konferencián — Kolowrat gróf szövegezésében — a császári proklamációt. Tekintettel azonban a szomorú és ominózus évfordulóra — XVI. Lajost augusztus 10-én fejezték le — csak másnap augusztus 11-én proklamálták.

Nekünk magyaroknak ebből az egész ünnepélyes aktusból nem volt egyéb hasznunk, minthogy ettől az időponttól kezdve a *Gesammitmonarchie* eszméje még jobban kísértett s még valami, a dicső: *Gotterhalte*, melyet Haydn mester erre a lélekemelő alkalomra komponált.

— (Vásárhelyi László temetése.) Aradmegye társadalmának, hatóságainak és a gazdaközönség főemelő részvétele mellett tegnap délután öt órakor temették *Vásárhelyi Lászlót* Aradon. Holttestét tegnapelőtt szentelték be Lökösházán, ahonnan kettős ércokorsóban hozták be Aradra. A ravatalt a halottasház előtt állították fel, ahol fekete mennyezet alá helyezték a koporsót. A koporsó négy oldalán a földre szurva a Vásárhelyi-család címerei voltak láthatók, ezzel a felirással:

Kézdivásárhelyi Vásárhelyi László. Országgyűlési képviselő, Aradmegye törvényhatósági bizottságának tagja stb. stb.

A tömérdek koszoru között kivált egy nemzeti színű szalagos, hatalmas babékoszoru: a nemzeti párt koszoruja, melynek képviselőtében megjelent *Gulner Gyula* volt belügyi államtitkár a temetésen. A temetésben öt órakor kezdődött meg a gyászszertartás, amelyet *Csák Ciriák* minorita rendfőnök végzett. Amint a főpap befejezte imáját, *Schill József* vármegyei főjegyző mondott nagyszabású beszédet, méltatva az elhunyt kiváló és maradandó emlékeit. Nyomban ezután oszolni kezdett a közönség s előlépett az Aradmegyei Gazdasági Egyesület hat tisztviselője, akik vállukra emelték és a közeli sírboltba vitték a koporsót. Itt még egy végső áldást mondott *Csák Ciriák* minorita rendfőnök, miközben leeresztették a kriptába a koporsót. Vásárhelyi László megtért őseihez...

— (A közmunkatanács új előadója.) A király *Garancsy Mihályt* a fővárosi közmunkák tanácsánál alkalmazott osztálytanácsost miniszteri tanácsossá s ezen tanács előadója nevezte ki.

— (Zrinyi Ilona hamvai.) *Zrinyi Ilona* hamvai Rákóczi Ferencével együtt tudvalevőleg a galatai templomban pihennek. Most Késmárkon — mint onnan jelentik — mozgalom indult, melynek az a célja, hogy *Zrinyi Ilona* hamvainak hazaszállítását lehetővé tegye. Késmárk város közönségének hő óhajta, hogy *Zrinyi Ilona* a késmárki új evangélikus templomban hitvestársa, Thököly Imre mellett nyugalomra kerüljön.

— (A bileki tábornok.) A hivatalos lap mai száma egész sereg kegyelmes és méltóságos főkatona nyugdíjazását közli. Ezek közül kettő ragadja meg figyelmünket. Az egyik *Klobucsár Vilmos* altábornagyé, ki nyugalomba vonulásakor a *Lipót-rend* lovagkeresztjét kapja. Sokkal érdekesebb név a másik: *Radenhorsti lovag Dragoni Alfonz* vezérőrnagyé, ki az altábornagy címmel megy nyugalomba. *Dragonival* a bileki halálos mars egyik szomorú híru szereplője tűnik le a látóhatárról. A bileki botrány története eléggé ismeretes. Akkoriban vizsgálatot indítottak *Török* ezredes ezredparancsnok, *Grünzweig* ezredes és *Dragon* Alfonz vezérőrnagy ellen, aki a gyakorlatot vezette. *Dragon* volt ugyanis a hatodik bileki hegyi dandár parancsnoka, amelyhez a szerencsétlen ezred is tartozott. De meg jelen is volt a gyakorlaton. Mind a három tisztet azonnal felfüggesztették, a vizsgálat azonban már sokkal lassabban ment, nem is szólva az ítéletről, amelyet csak egy fél év múlva hoztak meg. *Dragon* tábornokot a hadbíró is fölmentette, most pedig a király előléptette altábornagygyá — a nyugalomban.

— (A cár és a nihilisták.) Szomorú az élete mostanában az «atyuskának». A messze keleten ugyancsak püfölik kedves Kuropatkinját, idehaza pedig csendesen robbantgatják az «ország oszlopait». Közben még a születendő trónörökös *fiuságért* is remegnie kell. Mindezek mellett pedig örök Damokles kardjaként lebeg felette az a rém, hogy egy szép reggel arra ébred, hogy az éjszaka őt is felrobbantották. Mert nincs a nihilisták előtt zárt ajtó... csukott lakat... A nihilisták azonban nem pályáznak az «atyuska» életére. A «Times» szeptérvári tudósítója azt írja lapjának, hogy az orosz forradalmárok a cárhoz egy nyilatkozatot csempésztek le, amely szerint nem őt tartják az elnyomatási politika legfőbb okozójának és azt mondják, hogy *ellene nem fognak merényleteket* elkövetni. Kijelentik azonban, hogy elkeseredett harcot fognak minisztereivel és mindenivel szemben folytatni, aki részben felelős a mai rendszerért, vagy pedig annak szolgálatában áll. Mikor már a tett propagandájának emberei iratokat csempészhetnek a cár asztalára, az rendesen már — az utolsóelőtti állomás!

— (A boryslavi sztrájk epilogusa.) A sztrájk befejezte után — mint Boryslavból jelentik — a sztrájkbizottság is feloszlott. Ezt bejelentették a helytartónak, ki a bizottságnak *köszönetét* fejezte ki tapintatos munkájáért. A helytartó Boryslav és Tustanovice község tanácsát *feloszlatta* s Biedermann kerületi biztost helyezte a két város élére.

— (A kivándorlás csökken.) Az országos statisztikai hivatal most kiadott jelentésének utolsó fejeletével foglalkozó részéből a kivándorlás *tetemes apadásáról* veszünk örömdetes tudomást.

1904 június hónapban a szorosán vett Magyarországon (Fiumével) 5270 utlevelet adtak ki. *3164-et kevesebbet*, mint az előző hónapban és *4939-et kevesebbet*, mint a múlt év június hónapjában. Az év elejétől kiadott utlevelek száma az idén *24704-et kevesebb*, mint a múlt év első hat hónapjában. Legtöbb utlevelet váltottak Brassó (452), Szeged (401), Zemplén (391), Csík (309), N.-Küküllő (255) és Sáros (223) vármegyékben és pedig a Királyhágón túli, legnagyobb részt azonban amerikai érvényességgel, az utirány szerint való megosztásnál első helyen Amerika (2309) áll, utána Románia (1968) és végül Európa általában (1358) következik.

— (Földosztók a Hortobágyon.) A nyárelő és nyár folyamán már több ízben jegyeztünk föl földosztó mozgalmakat, melyek igaz, hogy csak sporadice fordultak elő, de mindannak dacára kétségbevonhatatlan jelét adták annak, hogy a nép körében újabban a szocialista tendenciák legveszedelmesebbjei kezdenek kézzelfogható módon terjedni s hogy ezek a jelenségek *központi igazítás* műve. A hivatalos fórumok jóformán minden egyes alkalommal agyondementáltak bennünket, nem azért, mintha az esetek meg nem történtek volna, hanem azért, mert illetékes helyen ezekkel a tényekkel szemben — úgy látszik — az *agyonhallgatás* álláspontját tartják indokoltnak. Kíváncsiak vagyunk, hogy alábbi legújabb esetről, melynek hírét most hozza a táviró, milyen lesz a hivatalos vélemény s vajjon végre valahára belátják-e, hogy itt már *tenni* is kell valamit. Debrecenből táviratozzák: hogy a Hortobágy határában *ötszáz pusztalenyői földműves* kaszával, kapával, puskával, pisztolyai, — ki mivel felfegyverkezve — megtámadta gróf Andrássy György uradalmát, a *gazdatiszteket, inlézőket és cselédeket elűzte és az uradalmat elfoglalta*. A sikeres harc után *nyomban felosztották a földeket maguk között*. A menekülőben levő uradalmi tisztek Debrecenből kértek segítséget. *Negyven csendőr ment* ki a helyszínre Herkey hadnagy vezetése alatt. A földosztók fenyegető magatartásával szemben a *csendőrség elégtelenségét bizonyított*, miért is *Szolnokról katonaságot is kértek*. Hogy mi lesz az ügy folytatása — még kétséges. Lehet, hogy megint vér fog folyni, elbolondított, fölbujtatott ártatlan emberek vére.

— (A katonai reáliskolák tanárai.) Szegedről jelentik: A közoktatásügyi miniszter a közös hadügyminiszter felhívására, a szegedi állami főreáliskola igazgatóságához sürgős rendeletet intézett, melyben — hivatkozással arra, hogy a magyar korona országainak területén levő cs. és kir. katonai

reáliskolák tantervei az 1904—1905. tanévtől kezdve módosítani fognak, — a tanárokat alkalmazandó tiszteknek alkalmat kíván adni arra, hogy tapasztalatokat szerezzenek, miként járnak el és milyen módszert alkalmaznak az állami reáliskolák tanárai a tantervben megkívánt követelmények megvalósításánál? A kultuszminiszter ezen rendeletében megengedi, hogy a tanításra alkalmas és jelentkező katonatisztek a főreáliskolába mint látogatók bejárnak és a tanítás menetét egy éven át megfigyeljék. A tantárgyak, melyeket a kirendelendő tisztek tanulmányaik körébe vonnak, a magyar nyelv és irodalom, természettan, vegytan, mennyiségtan, ábrázoló geometria és a nyolc osztály magyar történelme.

— (Változások a rendőrségen.) A budapesti állami rendőrség kebelében történt számos nyugdíjazással és előléptetéssel kapcsolatban a különféle hivatalok vezetésében nagy változások történtek. Így *Markovics* Ince kerületi kapitány a nyugdíjba vonul *Zlinszky* rendőrtanácsos eddigi hivatalát fogja elfoglalni az erkölcsrendészeti osztály élén. A nyugalmába vonuló *Urs* Nándor tanácsos örökébe a toloncgy vezetéséhez *Krecsányi* Kálmán kerületi kapitány, a detektív-testület eddigi főnöke kerül. Az így megürült detektívtestületi állásra három jelölt van: *Tóth* János, az újonnan kinevezett kerületi kapitány, továbbá *Sajó* Sándor és *Jeszenszky* Gellért kapitányok.

— (Meteor az időről) a következőket jelenti: A július havi 27. 28-iki csomópont meghozta ugyan az esőt, de kisebb mértékben, mint jeleztem és kevesebbet, mint amennyit a termények igényeltek volna. Hogy honnan jön ezen erőhatás, amely a hollygók állásaiból származó változatokat ennyire csökkenti, sőt legnagyobb részt azokat kötve tartja, eddig még nem sikerült felfedeznem, mert bár folytonosan erős feltáratok vannak a Napon, ezek magukban ennyire nem lennének képesek ily kitaróan kötni a változásokat. De föltömrülések is jönnek elő a nagymérvű szóródások ellenében s ha e tömrülések összeesnek az esős jellegű csomópontokkal, hoznak is esőt, de csak keveset. Más alkalommal ily találkozások erős esőzést hoztak. Jelenleg azonban erre nem képesek, amit csak egy eddig ismeretlen formájú erőhatás idézhet elő, mely lényegileg véve azonban szintén csak a hollygók állásaiból jövő egyensúlyi állapotnak természetes következménye. Talán ezen esőhiányos állapot hosszabb megfigyelése felfedi későbbre titkot is, amely állapotot eddig nem volt alkalmam megfigyelni. A hollygók állásaiból következtetve, az időben változás már csak a 10—11-iki csomópontkor várható. Különösen a 11-diki erős hatású csomópont.

— (Nagy vasúti szerencsétlenség Amerikában.) Oriási arányú s rendkívül véres vasúti szerencsétlenségről ad hírt a newyorki tengeralföldi táviró. A szerencsétlenség a Colorado államban levő *Pueblo* közelében történt. Vasárnap este, mikor a Missouri-Pacific vasút gyorsvonata, mely Denverből indult el, az edeni hídca áthaladt, a híd borzasztó robajjal leszakadt a vonat alatt. A gép és három kocsis az összes utasokkal együtt a mélységbe zuhant. A lánca azonban, mely az étköz- és hálókocsit a vonat elejével összekötötte, elpattant s így ez a két kocsi a lezuhanástól megmenekült. *A halottak száma 125*. Az elpusztult emberek közül eddig 63-at terítettek ki.

A szerencsétlenséget az idézte elő, hogy több napi nagy felhőszakadás következtében a megáradt víz alámosta a Dry-Creek-híd támasztékát. A mozdonyvezetők a zubogó eső és sötétség miatt nem láthattak. Miután a mozdony a hídon átment, felbukott és a szerkocsival, étköz- és hálókocsival együtt a folyóba zuhant. Az ár olyan erős volt, hogy a nehéz kocsikat magával ragadta. A vonaton 125 személy volt és pedig a legtöbb ezekben a kocsikban. Két hálókocsi a hídon maradt, de a bennülők közül néhányan súlyosan megsebesültek. A Puebloból érkezett segítővonat után még egy érkezett koporsókkal. Az áldozatokat 200 ember keresi. Otven holttestet a baleset színhelyétől másfél kilométerre levő mocsárban találtak meg. A kocsik a Dry-Creek partján hevernek iszappal tele. Az expresszkocsi vaspénztárát feltörték és kirabolták. Sok holttestet a víz fövénye valószínűleg örökre eltemetett. A parton az ott heverő tulajdonát önkéntes katonaság őrzi. Egy londoni távirat jelentése szerint kétszáz ember foglalatokodik a halottak keresésével. Otven hullát az iszapba furódva találtak meg, másfél kilométernyire a szerencsétlenség színhelyéről.

ról. A három lezuhant vasúti kocsi Dry-Creek közelében fekszik, sárral és iszappal borítva. Sok holttestet úgy látszik soha sem fog előkerülni az iszapból. A vonat «világkiállításmadár» néven volt ismeretes.

— (Eső.) Zágrábról táviratozzák: Hétfői szárazság után az éjjel Zágrábon és vidékén nagy vihar volt, mely meghozta a régóta várt esőt.

— (Pilis-Csabán nincs víz.) *Pilis-Csabán*, ahol most a katonai gyakorlatok folynak, a nagy szárazság miatt nincs víz. A vízhiány miatt a piliscsabai déli táborból a 3-ik bosnyák gyalogezred már vissza is tért a fővárosba. A táborban ez idő szerint a 69-ik gyalogezred és a 24-ik vadászszázalaj időzik. Ez a két ezred is felszedni készül a cakumpakját, hogy bevonuljon Budapestre, ahol még van víz.

— (Nemzetiségi fészkelődés.) *Fehértemplomi* tudósítónk jelenti: *Temes-Strázsa* község képviselőtestületének legutóbbi ülésén az ottani görög keleti román lelkész azt az indítványt tette, hogy mindaddig, míg a képviselőtestület jegyzőkönyveit *román nyelven nem vezetik*, a képviselőtestület *ne tárgyaljon*. A hazafias többség azonban leszavazta ezt a vakmerő indítványt. Azok közt, akik a lelkész indítványát pártolták, volt *Nikolaevics* Sebő községi közgyám is. *Somogyi* Gyula fehértemplomi járási főszolgabíró értesülve erről, *Nikolaevics* közgyám ellen elrendelte a fegyelmi eljárást és egyszersmind felfüggesztette hivatalától. A főszolgabíró erélyes és gyors intézkedése teljes megnyugvást keltett.

— (Buza a Tiszában.) Az idei nyár egyik szomorú jelensége folyóvizeink apadása. Hogy mily nagy mértékben csökkenti az esőzés hiánya folyóink vizét, mutatja egyik legnagyobb folyónk, a Tisza, melynek vize csaknem egyneked részére lepadt, olyan helyen is, mint *Szolnok*. Ez az oka annak a hajótörésnek, amelyről következőket írják Szolnokról: *Schweiger* Vilmos, a csataszögh-pusztai Balácsy-féle alapítványi földek bérlelője, Nagykörűből buzát szállított a szolnoki állomásra. A szállítást *Molnár* Ferenc nagykörűi halászmester kisebbszerű hajón végezte. A hajón 997 zsákban 700 mm. buza volt. A teherhajó súlyos rakományával szerencsésen megtelte utját egészen Szolnokig, itt azonban, amidőn a Tisza hidjához ért s annak 3-ik és 4-ik oszlopa között akart áthajózni, a régi Tiszahidnak (mely 1849. évben a szolnoki csata alkalmával égett le), egyik vizalatti oszlopára sikamlott s a sekély víz miatt zátonyra jutott. A hajó egész súlyával ránehezedett a kiállott cölöpre úgy, hogy fenéke bezuzódott. A nagy nyíláson azután a víz a hajóba tödült, a buzarakományt elárasztotta s a hajó elsüllyedt, csak épp a fedélzete látszott ki a vízből. Nagy erőfeszítés és hosszas munka árán aztán sikerült a hajóról körülbelül száz métermázsza buzát megmenteni, a többi azonban a hajó fenékén van. Ugyancsak a múlt héten süllyedt el Erdensohn M. A. szolnoki hajótulajdonosnak egy buzás hajója Tiszabeő község alatt. Ez a hajó Tiszaróffról szállított a szolnoki Hungária-malom részére ezer métermázsza buzát, melyből semmit sem birtak megmenteni.

— (Tüzek.) *Oroszában* kigyuladt a *Medgyaszai* és *Társ* cégnek a vasút mellett lévő gőzmalma. A tulajdonos egyik fia, aki berohant a lángban álló házba, hogy megmentse az üzleti könyveket és a pénzt, *odaégett*. A kár 100.000 korona. — *Tihanyban* a tűz kilenc házát és sok melléképületet hamvasztott el. Az utóbbi napokban Trencsénmegye területén Mesztecskó, Alsó-Tizsina, Rovne és Trencsén-Makó községekben voltak nagyobb tüzek. Mesztecskón negyvenöt lakóház és száznál több melléképület, Rovnén hatvannyolc lakóház és százharminc melléképület, Alsó-Tizsina ötvenkét lakóház és körülbelül száz melléképület pusztult el. — *Nyitra-Pászto* községben e hó 4-én óriási tűzvész pusztított, mely elhamvasztotta a falu egy harmadrészét. A nyomor óriási. — *Debrecenből* jelentik: A város tulajdonát képező óhádi erdő tegnap déli 11 óra óta lángokban áll. Az égés eddig 100 hold terjedelmű. Erősen veszteség ez a városra, mert a nagy Hortobágyon ez az egyedüli erdő és ebből fedezték a különféle faszükségleteket. A debreceni tűzoltóság és katonaság fáradozik a tűz lokalizálásán. — Münchenből táviratozzák, hogy Giessenben ma porrá égett a Gröbl-féle gyártelep. A tűz onnan átharapódzott a kolostor sűrűzögyárára és szeszegető telepeire, azután a villamosági gyárakra, amelyek teljesen leégették. Csak nebezen sikerült a történelmi ne-

vezetességi templomot a lángoktól megmenteni. Alig oltották el ezt a tüzet, kigyuladt a gazdasági iskola és földig égett. A pusztulás gyujtogatás műve.

— (Egy magyar hajó balesete.) Fiuméből telegrafálják: A Magyar-Horvát Tengerhajózási Társaság «Magyar» nevű gőzöse az Ostro szirtnél zátonyra jutott. A társaság «Hrvatska» és «Dráva» gőzösei a hajó mentésére siettek, de sikertelenül. A tengerészeti hatóság «Előre» gőzöse a helyszínre ment és többszörös kísérletezés után sikerült neki a zátonyra jutott hajót kimenteni. A hajó kétórai késéssel érkezett Fiuméba.

— (Az osztálysorsjáték) mai húzásán a következő nyerevényeket sorsolták ki:

- 20.000 koronát nyert: 21676.
- 10.000 koronát nyertek: 15332 32166 42663.
- 2000 koronát nyertek: 7224 9005 97330 109797.
- 1000 koronát nyertek: 3594 104593 105348.
- 500 koronát nyertek: 3778 6321 7760 10305
- 11489 14244 21355 29547 29820 84796 36841
- 36909 39806 43638 46984 50169 50626 53208
- 53905 56837 57666 58793 60050 60560 63715
- 66416 68108 68456 73333 78286 78961 79255
- 80517 83664 87418 88482 91159 92185 100864
- 101347 108415 109716.

A többi kihuzott számok 170 koronát nyertek.

— (A rendőrség hírei.) Leszédült a második emeletről Leitner Mihály 42 éves házgonnok ma reggel az Uri-utcában lévő Mayláth-féle ház második emeletéről leszédült az utcára. Mindössze csak a lába tört ki. Az irtalmasok kórházában ápolják. — Szerencsétlenség a pályaudvaron. Krausz Antal 56 éves napszámosra ma reggel a józsefvárosi pályaudvaron 27 homokkal telt zsák esett. A szerencsétlent a mentők súlyos zúzódásokkal a Rókusba vitték. — Kifogott holttest. Ma reggel az újpesti rakodóparton az Acél Károly-féle fatelep mellett egy férfi holttestét fogták ki a Dunából. A halottban felismerték Boyer Gusztáv budapesti születésű 27 éves pincért, aki csolnakázás közben fuladt a Dunába. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

x Cirkusz Beketow. A nagy hőség dacára a cirkusz igen jó látogatottságnak örvend, ami a nagyszerű műsornak bizonyítéka. Az új műsorban kiváló nagy tetszést aratnak esütörtökön este fél 8-kor 3 Colral, 2 hölgy, 1 ur, phalomenális mutatványakkal lovon. Mille Gusta de Botoni eminens iskola és ugrólóvarmó The Howarth Niel Sens, eredeti zene bohóc és bohóc. Talep ur, kitűnő batout ugró 10 lovon és az óriási elefánton át, Miss Marquis, az a kitűnően idomított 6 ponynyával. Trio Newman szenzációs mutatványok 4-szeres nyújtón.

SPORT.

× A Szent István-díj előzetes favoritja Viribus unitis a Gainfarni díjban történt versenye után leszállott erről a díszes helyről s most már 3-4-gyel jegyzik a bookmakerek Gazette-tel, Futótűzzel és Orionnal együtt. Gazette hír szerint J. Reiff fogja lovagolni.

× Lófuttatások Nagyváradon. A nagyvárad lovaregylet ez idei futtatásait szeptember hó 17-én és 18-án tartja meg. Nevezési határidő szeptember hó 7-ik napjának esti 8 órája. A nevezések Weingärtner Andor versenytitkár címére küldendők Nagyváradra.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— A Párisi Áruház katasztrófája. Közölték, hogy a királyi ügyészség elrendelte a nyomozást a most egy éve történt Párisi Áruház tűzkatasztrófája ügyében az áruház tulajdonosai: a Goldberger-testvérek, továbbá Pláner VII. kerületi városi mérnök és Szerbovszky Szaniszló tűzoltó-főparancsnok ellen. A tűzoltó-főparancsnok már a nyomozás után szabadult a vád alól, mert az ügyészség az ő részéről nem látott gondatlanságot, vagy vétkes mulasztást fenforogni, a Goldberger testvérek és Pláner mérnök ellen azonban vádiratot adott be. A vádirat ellen a terheltek védője kifogásokkal élt, a vádtanács a kifogásokat elfogadta és terheltek ellen megszüntető határozatot hozott. A vádtanács határozatát felfolyamodással megtámadta a királyi ügyészség és a budapesti királyi ítélőtábla megsemmisítve a vádtanács döntését, pótvizsgálatot rendelt el. Ezt a pótvizsgálatot gyors tempóban lefolytatták és amint befejezték, ismét áttették az összes bűnügyi iratokat indítványtétel végett a királyi ügyészséghez, amely most már maga is az eljárás megszüntetését kérte. A vádtanács dr. Czárán István királyi ítélőtáblai bíró elnöklése alatt ma délelőtt foglalkozott az ügygel és rövid tanácskozás után a Párisi Áruház tűzkatasztrófája dolgában jogerősen megszüntette az eljárást.

— A szegedi vasutasok pöre. Szegedről táviratozásként: A szegedi vasutasok pörének tárgyalását ma folytatták. Az ügyész vádbeszédében Szabados, Széles, Nagy és Kormos vádlottak ellen a vádat elejtette és hat más hivatalnok ellen a vádat fentartja. A törvényszék a fenti négy vádlott ellen a vádat elejtette. Délután a védőbeszédet tartották. A törvényszék az ítéletet 16-án hirdetik ki.

— A gyilkos csikós. Tavaly karácsony előestéjén a zalamegyei Tócsán a korcsma felé bandukolt Válicz József uradalmi csikós Bakucz József nevű barátjával. A korcsma békességben boroztak Vacskó Miklós és Paál Károly uradalmi cselédek, midőn Válicz odaérkezett. Válicz elkeseredetten panaszkodta, hogy a csikósoknak milyen keserves a dolga, mire Vacskó felelt:

— A jó cselédnek ilyenkor otthon a helye.

— Hát te akkor mért vagy itt — válaszolt Válicz. Ez összeszólalkozásból verekedés lett, de Paál szótvalasztotta a pörlekedőket. Másfél óra mulván aztán hazamentek az uradalmi cselédek, csakhogy Válicz nem az egyenes uton, hanem a közelebb eső kerülő uton. Amint Vacskó és Paál hazakerültek a majorba, a sötétségből egyszerre kibontakozott a Válicz alakja, aki botjával Vacskó felé sujtott, de nem őt, hanem Paál Károlyt találta el, aki vértől elborulva esett össze s harmadnapra meghalt. A zalaegezségi törvényszék esküdtbírósa erős folindulásban elkövetett halált okozó súlyos testi sértésben mondogta ki bűnösnek Váliczot, akit a törvényszék 4 évi börtönrre ítél. A semmisségi panaszt ma tárgyalta a kir. Kuria Szent-Imrei Jenő előadásában és hozzájárult az ítélethez.

NYILTTÉR. *)

VÉRGYÓGYÍTÁS HEMOPATIA

Ezen új, eredeti gyógy mód rendkívüli sikerrel lesz alkalmazva köszvény-, asthma-, sziv-, vese-, gyomor-, bél- és hólyagbántalmaknál, súlyos ideg-, vér- és bőrbajoknál. Biztos védelem szélhűdés és elmezavar ellen 15 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógy mód megalapítójának és egyedüli képviselőjének

Dr. KOVÁCS J. egyet. orvostn. (Hemopatia) rend. deli intézete van

Budapest, V., Váci-körút 18. szám alatt.

Rendelés naponta 9—1-gy és 3—6-gy. Díjazott levélre válaszol.

Betegeket intézetén kívül is kezel. — Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógy módja.

* E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk

KÖZGAZDASÁG.

Budapest, augusztus 10

Uj tejszövetkezetek. A tejszövetkezetek szaporítására indított akció szép sikereket lát. Ujabbban a következő tejszövetkezetek létesültek: Glogovácson (Araúmegye), Korász, Kacsótád, Lackó, Szabad-Sz. Király, Szentiván baranyamegyei községekben, Geletnek, Alsó-Sárad harsamegyei községekben, Gidófalva (Háromszék), Drégelypálánka (Hontmegye), Beresztelek, Tolyfalva (Marostordamegye), Dobrocs, Jókő (Nógrádmegye), Tass (Pestmegye), Bük, Oszkó, Zsira, Grátha, Oka (Sopronmegye), Nagyzsán, Máslak (Temes), Ladomáy (Tolna), Módos (Torontál), Molnári, Dénesfa, Gyórvár, Egervár, Püspök-Szt. Erzsébet, Szt. András, Kis-Somló, Nagysilaj, Vasvár, Szent-Tamás (Vasmege), Tüskevár, Nagyszőlős, Csász, Bakonyszombathely (Veszprémmegye), Pölöske, Bük, Pakod, Szentmihály, Kemend, Szentpéterur, Felső-Apáti, Ovsztrvaktaháza (Zalamegye), Nagyszalatna, Dobróváránja (Zólyommegye) községekben. A tejszövetkezetek száma ma közel 600, a múlt évben a szövetkezeteknek 50.450 tagjuk volt 94.664 üzlet-részessel; termeltek 88 millió liter tejet, 2 és félmillió kilogrammon felül való vaját s a múlt évi bevétel a tízmillió koronát meghaladta. Tallian földmivelésügyi miniszter elhatározta, hogy a beruházási alapon ezen gazdasági ág fellendítésére szolgáló összeget arra fogja fordítani, hogy az érdekelt gazdák marhaállománya megjavíttassék és jó tejelőtehenek legyenek minden vidéken.

Gyümölcsértékesítési tanfolyam. A földmivelésügyi miniszter rendelkezése a kertészeti tanintézetnél augusztus hó 22-től 27-ig gyümölcstermelő gazdák részére hat napos gyümölcsértékesítő tanfolyam lesz. Célja a tanfolyamnak, hogy az ügy iránt érdeklődő gazdák és gyümölcstermelők a gyümölcsértékesítésnek és feldolgozásnak mezőgazdaságilag is fontos módjait elsajátítsák. A tanfolyamon főleg a gyümölcs-

szedés és annak eltartása, csomagolása és aszalása, továbbá a különféle gyümölcsborok készítése, valamint a pálinka és izlózás fogják a gyakorlati ismeretetés tárgyát képezni. A tanfolyamra augusztus hó 15-ig lehet a kertészeti tanintézet igazgatójánál (I. ménesi ut 45. sz.) egyszerű levélben is jelentkezni. A tanfolyam díjmentes, részt vehetnek rajta nők is. A hallgatók ellátásukról maguk tartoznak gondoskodni.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsde.

Buzában jó kínálat és gyenge vételkedv mellett az irányzat lanyha volt. Elkelt körülbelül 15.000 mm. 10 fillérrel olcsóbb áron.

Rozs 10 fillérrel olcsóbb. Helyben és helyi paritásban azonnali szállításra 8.—8.17.5 K. jegyez.

Takarmányárpa tartott. Helyben és helyi paritásban 6.80—7.20 fizetnek.

Zab változatlan. Helyben és helyi paritásban 7.10—7.60 jegyez.

Tengeri ártartó. Azonnakra kocaira rakva 7.35—7.40 jegyez.

Uj-buza.

Tiszavidéki: 200 mm. 82.5 k. 11.30 korona, 500 mm. 82 k. 11.25 korona, 300 mm. 81.5 k. 11.20 korona, 100 mm. 81.4 k. 11.15 korona, 100 mm. 81 k. 11.20 korona, 100 mm. 81 k. 11.17.5 korona, 300 mm. 81 k. 11.25 korona, 100 mm. 81 k. 11.20 korona, 100 mm. 81 k. 11.17.5 korona, 100 mm. 81 k. és 100 mm. 80 k. 11.—korona, 200 mm. 80.8 k. 11.—korona, 100 mm. 80.5 k. 11.10 korona, 400 mm. 80.5 k. 11.05 korona, 100 mm. 80.5 k. 11.—korona, 200 mm. 80.5 k. 11.20 korona, 100 mm. 80 k. 11.15 korona, 300 mm. 80 k. 11.25 korona, 100 mm. 80 k. 11.—korona, 100 mm. 80 k. 11.—korona, 100 mm. 80 k. 10.90 korona, 2000 mm. 80 k. 11.25 korona, 100 mm. 80 k. 10.80 korona, 100 mm. 79.5 k. 11.20 korona, 200 mm. 79 k. 11.—korona, 100 mm. 78 k. 10.85 korona, 100 mm. 78 k. 10.85 korona.

Ó-Buza.

Makói: 1830 mm. 79 k. 11.15 korona. Hartai: 200 mm. 77 k. 11.—korona. Pestmegyevidéki: 150 mm. 81 k. 11.15 korona, 150 mm. 81 k. 11.17.5 korona, 800 mm. 80 k. 11.05 korona, 500 mm. 80 k. 11.05 korona, 100 mm. 80 k. 11.—korona, 300 mm. 80 k. 10.99 korona, 200 mm. 79 k. 11.05 korona, 100 mm. 79 k. 10.45 korona, 100 mm. 77 k. 10.65 korona. Bányási: 600 mm. 80 k. 11.—korona, 1100 mm. 80 k. 10.95 korona, 900 mm. 79 k. 11.05 korona. Törökbecsei: 3000 mm. 78 k. 11.02.5 korona. Beeskereki: 2400 mm. 78.4 k. 10.85 korona.

Rozs.

200 mm. 8.17.5 korona, 300 mm. 8.12.5 korona, 400 mm. 8.12.5 korona, 100 mm. 8.12.5 korona, 100 mm. 8.10 korona, 200 mm. 8.15 korona.

Ó-Rozs.

500 mm. 8.—korona, 500 mm. 8.05 korona.

Zab.

250 mm. 7.65 korona, 100 mm. 7.40 korona.

Tengeri.

1600 mm. 7.38 korona, 250 mm. 7.35 korona, 100 mm. 7.35 korona.

Érték-tőzsde.

Kedvezőbb külföldi jelentésekre az irányzat szilárd volt s a déli tőzsdén a Rimamurányi részvények helyi vételek következtében emelkedtek.

Az előtőzsdén jegyeztok:

Osztrák hitel	642.75	643.—	643.25	—
Magyar hitel	754.25	755.—	755.25	—
4% koronajáradék	97.15	97.15	—	—
Lezámitolóbank	450.—	450.—	450.—	—
Jelzálogbank részv.	508.50	508.50	—	—
Rimamurányi	492.50	494.50	494.50	—
Allamvasut	634.25	635.—	635.25	—
Városi villamos	332.—	332.—	332.—	—
Budapesti Közuti	570.50	570.50	570.50	—

A déli tőzsdén zárultak:

Osztrák hitelrészvény	642.75	—	—	—
Magyar hitelrészv.	753.50	—	—	—
4% koronajáradék	97.15	—	—	—
Lezámitolóbank	450.—	—	—	—
Jelzálogbank részv.	508.50	—	—	—
Rimamurányi	496.75	—	—	—
Allamvasut	635.—	—	—	—
Városi villamos	332.—	—	—	—
Budapesti közuti	570.50	—	—	—

Felelős szerkesztő: MAGYAR GYULA.

Laptulajdonos a «Magyarság» lapkiadóvállalat.

SZÍNHÁZAK.

Csütörtök, 1904 augusztus 11-én.

Fővárosi nyári színház.

*Apajune, a vízi szellem.*Operett 3 felv. Zenéjét szerző Millöcker Károly.
Kezdete fél 8 órakor.

Városligeti nyári színház.

*A hét Schlésinger.*Látványos énekes bohózat 5 képben. Zenéjét szerző
Barna László. Kezdete fél 8 órakor.

Népligeti szinkör.

Érsekövy Károly vendégfelléptével:

Rémes éjszaka.

Utána:

Ehes Don Juan.

Közbe:

Micssey János vendégfelléptével:

Tarka szinpad.

Végül:

Csárdás és leánya.

Kezdete 3 órakor.

Olvasóink figyelmét felhívjuk a

KALAP-KIRÁLY

tavaszi elsőrangú különlegességeire

Budapest, Kossuth Lajos-utca

(Klotild Palota).

3, 4 és 5 koronás különlegességekben
alismert specialista. Dívatlap küldetik. 253**SCHMIDT M.**

szíjgyártó, nyerges és bőröndös

Bpest, VIII., Kerepesi-út 25.

Kocsizó- és lovagló-szerzők.

359 Mindennemű utazóbőröndök.

Megrendelések és javítások pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

**Családi
Regénytár**Egy kötet ára
1 korona. Megrendelhető a
Szent-István-Társulat
könyvkiadóhivatalában

Budapest,

Szentkirályi-utca 28.sz.

!!! 1902. évi beszerzési kiállításon 2 ezüstéremmel kitüntetve. 1903. évi kolozsvári kiállításon 2 díszoklevéllel kitüntetve. 1902. évi pozsonyi kiállításon 3 oklevéllel kitüntetve. !!!

Kállai Lajos motortelepe, Budapest, VI., Gyár-u. 50.**Teljes jótállás
kötő cséplésért!!!**A jelenkor leggyorsabb és leg-
tökéletesebb motorcséplő-készlete.

Gépész nélkül könnyen kezelhető.

Ezen legújabb motorok tervezése érdekében
használt gépezeteket cserébe vétettek.Ajánlja teljes jótállás mellett benzinhote-
ralt malom- és spartacore, valamint
**villamos benzinloko-
bil-cséplőkészleteit ke-
fős tisztító-szerkezettel****II Egyedül létező újdonság!!**Önműködő, ellenőrző és biztossító-szerke-
p.Külön megrendelésre: gőzgépek,
malmok, járgányok, cséplők, szec-
gék stb.

Ezen motorcséplő-készletek felülmúlhatlan kitűnősége felől tudakozókat lehet:

Báró Kemény József úrnál Maros-Nemeti (Erdély).

Sziij Bálint földművelésügyi miniszter úrnál Nagy-Imánd (Kovács).

Forenzy György piébános úrnál Ipolyzalka (Hont).

Nagy János földművelésügyi miniszter úrnál Keleg (Somogy). stb. stb.

Legbiztosabb olcsó üzemi! Arjegyzék kívánatra bérmentve

**Kalap-különlegességek
NEUBART DEZSŐ-nél**legújabb divatalakokban
3, 4, 5 kor.-ért kaphatókBUDAPEST,
Kerepesi-ut 11. szám**Hirdetéseket**

felvesz a

„Magyarság“

kiadóhivatala

Szentkirályi-u. 28.

Legújabbban megjelent imakönyv a tanulóifjúság számára

ÁJTATOSSÁG KÖNYVE.

Imák és énekek a kath. ifjúság számára.

Az esztergomi egyházi főhatóság engedelmével kiadja a

SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

Ára erős vászonkötésben 60 fill. * Ára erős vászonkötésben 60 fill.

Megjelent!**Megjelent!****A KIVITELI CIMTÁR****III-ik magyar kiadása.**A Kiviteli Cimtár III. magyar kiadása a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur rendeletére
a m. kir. kereskedelmi muzeum szerkesztésében és kiadásában most került ki sajtó alól.A Kiviteli Cimtár III-ik kiadása nemcsak külkereskedelmi kézikönyv, hanem
a hazai jelentősebb beszerzési forrásokat is tartalmazza. Benne vannak a hazai
gyárosokon kívül a különlegességeket készítő kézmű- és műipari telepek, a házi-
ipari vállalkozók, az östermelés kiválóbb képviselői s azok a kereskedők,
akik hazai cikkek elárusításával foglalkoznak. Benne van a műben minden tudni-
való amely a külkereskedelemlre és a belföldi üzlet folyására vonatkozik. —
Fontos szükségletet pótol a Kiviteli Cimtár gyáros-, termelő-, kereskedő- és
fogyasztóra nézve egyaránt, miért is ajánlatos, hogy azt ezek mind megszerezzék.

Egy példány ára kötve 5 korona. * Egy példány ára kötve 5 korona.

Kapható a Kiviteli Cimtár kiadóhivatalában Budapest, Szentkirályi-u. 28.

Minden szó 3 fill.
Vastagabb betűből 5 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK

A legkisebb hirdetés
ára: 30 fillér.

A Magyarorság minden előfizetőjének egy 10 szóból álló apróhirdetést havonként 10-szer ingyen közlünk.

Az apróhirdetésekre beérkezett kérdésközpontokra ingyen felvilágosítást adunk, ha a tudakozó a szükséges válaszbélyeget beküldi. Ha valaki körülmélyesebb értesítést kíván, a szükséges válaszbélyeget feltűntetve még 10 fillér küldendő.

Butort

és kárpitos munkákat részletfizetésre is ad Löwy Lipót, VI., Lázár-utca 18.

Domonkos Lajos
uri és női cipész mester
Budapest, Tere-kerut 32.

Ajánlja dusan berendezett raktárát saját készítményű urali, női- és gyermek-cipők-ből a legolcsóbb árban. — Mértékszerűen megrendelések jutányos árban és pontosan eszközöltetnek.

Aranyfény
BUDAPEST
VIII., József-körut 9. sz.

Díjtalanul
adok felvilágosítást és minden előleges költség nélkül eszközölök ki 200 kor. után 4 kor. havitörlesztéses (kezesség mellett), továbbá 200 kor.-tól 400 kor.-ig terjedő (kezesség nélküli) és legelőnyösebb ingatlan, tisztviselői és 1000 koronán kezdődő rendes váltókölcsönöket. Végül 1000 kor.-ig terjedő s azonnal folyosítható 8%-os, rövid lejáratu magánkölcsönöket. Bankképviselői iroda. IV. Képiró-utca II. sz., III. em.

Eladó

ebédlő és matracdivánok, ottománok, jó és olcsón. Fizéri kárpitos, Magyar-utca 23. szám. Javításokat elfogadok. 31

Használt férfiruhákat
fehérneműt, szőrmeárkat stb. veszek legmagasabb árban. Singer Markus, Lujza-utca 16., ajtó 10. sz.

Két kis

Singer varrógép olcsón eladó. Izabella-tér 3. Habán.

Pénzkölcsönt!

Kis- és nagybirtokosoknak, kiknek birtokait nagy kamatu adóság terheli és ezt olcsó kamatos pénzzel akarja kifizetni, avagy ha új kölcsönt akar felvenni, oly pénzt, melyre csak 4% kamat fizetendő s mely kamattal a tőke is törlesztve lesz s adós bármikor felmondhat, a pénztintézet azonban nem mondhat fel, teljes bizalommal forduljon **Grünsfeld S.-hez** Budapest, Király-u. 23. sz.

LINTEBNER ÖDÖN
vendéglője
Soroksári-utca 41. szám.

Kitűnő magyar konyha, hamisítatlan magyar borok. Különösen ajánlom saját termései 6-budai vörös és Rizling-boraimat. Kedvező ebéd- és vacsora-bérelt. Szép kerti helyiség az udvarban. Pontos és ügyelmes kiszolgálás.

Szobákat

csekély díj mellett közvetít «Fővárosi Lakásközvetítő» Kossuth Lajos-u. 16. 286/II.

Lakásokat

csekély díj mellett közvetít «Fővárosi Lakásközvetítő» Kossuth Lajos-u. 16. 286/I

Huszár Károly
éltér és éltábla festő.

Készít: fa, vászon, bádög, öntött és üveg-címtáblákat. Specialista üveg-címtáblák készítésében.

Budapest, IX., Soroksári-u. 21.

Ingyenesen

közvetíték mindent a világon! válaszbélyeget kérek. «Telegdi» Marosudason.

Szép festésű

festés és csemegé táblák eladók. **Kovács, Buda, Fő-utca 4. szám.**

1 forint

heti részletre elegáns férfiruhák mérték szerint olcsó áron kaphatók. **Weisz Jakab** József-körut 31/a.

Figyelem! Cégünk új kedvezményt nyújt akként, hogy minden vevőnek, ki 12 forintot meghaladó rendelmenyt tesz, a saját urképe vagy bármely felszerelési kis fénykép után egy **életnagyságu fényképet** teljesen ingyen készít hfi kivitelben, 60 cm. magasságban, csupán a díszes keretért (passe-partout), amelyben az életnagyságu fénykép foglaltatik, az önköltségünket, 1 frt 50 krt számítunk.

Az ipar csodája! 12 forint 1 darab összezsugorítható vaságy acél-sodrony-béllettel, 3-rétű matraczal és terítővel.

12 forint 50 krajcár egy darab selyempaplan fodroval és zsebbel, minden színben, 125 cm. szélesség, 180 cm. hosszúság.

Megrendelhető csakis **GIGNER CESTVÉREK** BUDAPEST, Muzium-körut 27. Pa-lan- és matragyár, szőnyeg- és vasbutorraktár. Árjegyzéket bérmentve és ingyen küldünk.

Olcsó KÁVÉ ÉS TEA

ARAK

1 kl. Háztartási...	frt 1.20
1 • Portorico	• 1.30
1 • Portorico	• 1.50
1 • Kuba (finom)	• 1.70
1 • Kuba (legfinomabb)	• 1.90
1 • Gyöngy (finom)	• 1.50
1 • Mocca	• 1.40
1 • Mocca (legfinomabb)	• 1.60
1 • Arany Jáva	• 1.40
1 • Arany Jáva (igen finom)	• 1.60

Különösen ajánlom naponta frissen pörkölt kávéimat

1 kl. Vegyes pörkölt kávé	frt 1.40
1 • Finom pörkölt	• 1.60
1 • Kuba pörkölt	• 1.80

Kávéhoz csomagolható:

1/2 kl. Mandarin es. kev.	frt 1.60
1/2 • Mandarin es. kev.	• 0.85
1/2 • Háztartási	• 1.25
1/2 • Háztartási	• 0.65
1 csomag törmenték	• 0.30

4/2 kilós postaszáknál (melyben több fajta is küldhető) már a vidékre is teljesen bérmentve és elvállalva küld

Balogh László
káv- és tea-kivitel üzlet BUDAPEST.
Főzetlet és iroda: (289)
VII., Rottenbiller-utca 12. szám.

Phonograph!!!
legszébb mulatság, tisztán, szép hanggal, értelmes előadással

Kellner és Steiner
Király-utca 58. szám.
Képviselek kerestetnek.

Sikerült
Karlsbadban 2 vagon porcellán árut rendkívül olcsó áron megvennem. Ennek kiadásítása üzletben megkezdődött.

Aruim: Egy comp. fin. 6 szem. fehér ebédlő készlet 3 frt. Egy comp. 6 szem. ebédlő díszesen festve csak 5.50 frt. Egy comp. 6 szem. ebédlő csodakészlet aranyozva és festve csak 7.35 frt. Egy díszes mosdókészlet csak 3.35 frt. Kávé- vagy tea-készlet fehér csak 1.50 frt. Csoda kávé- vagy tea-készlet aranyozva és festve csak 3.75 frt. Egy 6 szem. metszett és gravírozott üveg-készlet 4 frt. Egy tucat vizes vagy borospohár 60 kr.

TAKÁCS FERENC
magyarhoni üveg- és carlsbádi porcellán gyári raktára
Andrássy-ut 74. sz.
Vidékre ingyen láda és csomagolás. — Pontos kiszolgálás. Vasúti állomás kérétek.

Sportkedvelők és kerékpározók figyelmébe.

Motor- és kerékpár-gummitak.
Kerékpárokat Merkur, Champion, Courir, Mars-kerékpár, alkatrészek a legjutányosabb árban szállít vidékre is **POLACSEK JÓZSEF** és TSA szakmechanikai, elektrotechnikai és kerékpár-gyártó cég. — Budapest üzlet és raktár: VI., Andrássy-ut 61. gyár, VI., Eötvös-u. 37. — Angol Tennis-labdák raktáron.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. — A magyar távirati iroda szállító. 295

Minden öszülő egyének nélkülözhetetlen a **Tábor-féle Haj-Regenerateur** mely csakis Tábor gyógyszer-tárában kapható. — Ára 2 korona.

Ez nem hajfestő! Ártalmatlan! Szintelen folyadék!

Sem a kézen, sem a fejbőrön, sem a ruha szövétében semmi foltot nem hagy és épp oly egyszerűséggel használjuk, mint mikor vízzel bekenjük a fejünket. Az ösz haját 8—10 nap alatt olyan színűre varázsolja, mint az fiatal korában volt, anélkül, hogy festené. Férfi és nő egyaránt biztos eredménnyel használhatja. Hatásáért elvállalom a kezességét! — Arc szépítésére a leghatásosabb a **esoda-erem**. Széplőt, májfoltot és minden arctisztatlanságot 4—5 nap alatt eltüntet és nem enged, hogy újra kiüssön. Hatásért teljes szavatosságot vállalok. Ára 1 korona, hozzávaló szappan 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos megrendelési helye: **Tábor Gyula gyógyszer-tára Alberti-Irsán.**

Brázy-féle sóshorszesz.
Használati utasítás minden üveghez mellékeve van. Nagy üveg 2 korona. Kis üveg 1 korona. Kapható mindenütt.

Szines fényképnagyítások
életnagyságban, élhetően, díszes keretben szállít 5 K-ért a Primusz arcképfestészet műintézet **Suchwald Lajos**, Budapest, VI. ker., Vörösmarty-utca 3/B. Vidéki képviselők kerestetnek.

Figyelem!
Ha van az országban **Péter Zakariás** nevű ember, értesítse Péter Zakariást Székely-Kéven.

Grossmann B. és Társa Erzsébet-körut 12. I/9. 14—16 forintért férfiföltönyök mérték után készítettnek a legújabb és legdivatosabb szövetekből. (154) Telefonszám 12—11

BUTOROK. Háló-, ebédlő- és szalon-butorok, ugy készpénzért, mint részletfizetésre, árfelemelés nélkül olcsóbban, mint bárhol kapható. Erzsébet-körut 48. szám, Royallal szemben **Buchinger I.** butoriparosnál.

Budapestre utazók becses figyelmébe! **FOGAK 2 forinrtól** és teljes fogsorokat rágásra heilleszt 24 óra alatt jótállással, a gyökér eltávolítása nélkül. Eltört és nem jól illő fogsorok javítása 2 óra alatt 1 frttól. Amerikai fogműterem tulajdonos **Kovács I. Károly-körut 9.** (Gróf Hadik-palota) II. emelet, 8. Található: reggel 9-től délután 6-ig. — Vasár- és ünnepnapokon is.

Nyomatott a «Stephanum» nyomda r. t. kőrforgógépén Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28a.